

ผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

EFFECTS OF INNOVATION “SECI MODEL KNOWLEDGE
MANAGEMENT CYCLE” ON BPI'S STUDENTS' LEARNING
PROCESS DEVELOPMENT IN SUFFICIENCY ECONOMY FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT COURSE

ธัญญลักษณ์ ใจเที่ยง *

THUNYALUK JAITYANG

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความพึงพอใจ แผนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการ SECI Model 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) ผู้เรียนได้เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้หลากหลาย ทักษะการทำงานร่วมกัน (2) ขั้นการสร้าง ความรู้ชัดแจ้ง (Externalization) ด้วยการสะท้อนความรู้ที่มีอยู่ภายในตนเองออกมา เช่น การพูด (3) ขั้นการรวมความรู้ (Combination) เป็นการนำความรู้ชัดแจ้งมาบันทึกหรือ

* ภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จัดหมวดหมู่ในรูปแบบเอกสารรวมความรู้ และจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) และ (4) ขั้นการนำความรู้ที่ขัดแย้งมาปฏิบัติ (Internalization) เป็นทักษะหรือความสามารถของผู้เรียนและกลายเป็นความรู้ฝังลึกในตัวผู้เรียนต่อไป

2. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการจัดการความรู้ SECI Model ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.33$, $\sigma=0.55$)

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ SECI โมเดล ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of the study was to examine the effects of innovation “SECI Model Knowledge Management Cycle” on BPI’s students’ learning process in sufficiency economy for sustainable development course in the second semester of year 2560 B.E. The target group was 30 first year students. Research instruments consisted of learning logs, learning behavior observation forms, interview questions, an opinion questionnaire and lesson plans. Statistics included percentage, mean (μ), and standard Deviation (σ). The findings reveal that:

1. Regarding the effects of innovation “SECI Model Knowledge Management Cycle” to develop learning process of BPI’s students in sufficiency economy for sustainable development course, it was found that the students experienced learning through the SECI Model process in 4 steps comprising (1) Socialization; learners got knowledge from various sources and gained cooperative working skills, (2) Externalization; learners could reflect all inner knowledge such as speaking, (3) Combination; learners took explicit knowledge to take notes and make groups in order to keep it as Knowledge Asset, (4) Internalization; learners put explicit knowledge to practice and they had sustainable skills or abilities.

2. The students’ overall satisfaction in the learning activities through the application of SECI Model was at a high level ($\mu=4.33$, $\sigma=0.55$).

Keywords: Knowledge Management, SECI Model, Sufficiency Economy

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง โดยอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ให้ความสำคัญสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความพร้อมทุกมิติอย่างสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและความรู้ เพื่อผลักดันสังคมไทยภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้น ความรู้และการจัดการความรู้จึงเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพคน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติให้ก้าวทันต่อความสามารถในการแข่งขันของโลกและก้าวทันเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) (คทาวิธ แก้วบรรจง, 2561, น. 1-2; สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, 2562)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการที่องค์กรสมัยใหม่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และเพื่อให้องค์กรเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ได้ (Bixler, 2000, p. 60) สาเหตุที่ทำให้องค์กรส่วนใหญ่ต้องมีการจัดการความรู้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรที่เข้ามากระทบ ทำให้ต้องปรับตัวโดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ (Malhotra, 2018) สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นสูง ในสภาวะปัจจุบันเป็นช่วงที่สถาบันอุดมศึกษาต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเผชิญกับยุคเศรษฐกิจฐานความรู้และการแข่งขันโดยใช้ฐานความรู้ นั้นหมายความว่าความสำเร็จขององค์กรปัจจุบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับขั้นตอนการผลิตและสินทรัพย์ประเภททุนด้านการเงินอีกต่อไป แต่ต้องอาศัยการสร้างคุณค่าจากสินทรัพย์ประเภทความรู้หรือทุนทางปัญญา (Intellectual capital) ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ในงานวิจัยของแอปพูฮามิ (Appuhami, 2007) ศึกษากลุ่มตัวอย่างบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินประเทศไทยพบว่า ทุนทางปัญญามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลกำไร ส่วนต่างจากราคาหลักทรัพย์ (Capital gain on shares) และยังพบว่าความรู้และ

การพัฒนาทุนทางปัญญาสามารถทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทยได้ (Appuhami, 2007, pp. 14-25)

การจัดการความรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน กล่าวคือ ด้านพัฒนางาน ทำให้สามารถนำประสบการณ์ความรู้ที่สั่งสมมาใช้ เพื่อพัฒนาการทำงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้ดีขึ้นได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาด ปรับปรุงพัฒนากระบวนการให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดประสิทธิผล การพัฒนาผลผลิต การลดต้นทุนและเกิดนวัตกรรม พัฒนาการระดมความคิด การนำแนวความคิดใหม่มาใช้จริง ด้านพัฒนาคน เนื่องจากองค์ความรู้ที่สร้างนั้น สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคคล ทำให้บุคคลนั้น ๆ ได้รับการพัฒนาให้เติบโตขึ้น เกิดการเรียนรู้และมีความคล่องตัวในการทำงาน พัฒนาการใช้ชีวิตตนเองได้ ด้านพัฒนาองค์กร องค์กรทุกแห่งมีความรู้มากมายทั่วไป การจัดการความรู้ คือ การนำเอาสิ่งเหล่านั้นมาเรียบเรียงเป็นระเบียบเข้าใจง่ายสามารถนำกลับมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น องค์กรใดที่มีการจัดการความรู้สามารถปฏิบัติการกิจได้โดยง่าย ไม่จำเป็นต้องมาวางแผนซ้ำอีกครั้ง การทำงานเกิดผลลัพธ์ที่ดี องค์กรบรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่าย ลูกจ้างเกิดความพึงพอใจ องค์กรประสบผลสำเร็จและสามารถแข่งขันได้ (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, 2562; สราวุฒิ พันธุงค์, 2562)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตราที่ (2) และ (3) ได้กำหนดแนวทางการศึกษาโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เช่น จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา และบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอน คือ การคิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอน (Teaching Innovation) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง เกิดการเรียนรู้อย่างสูงสุด และต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2561)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมมีหน้าที่จัดการศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ ทั้งไทยและสากล ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์

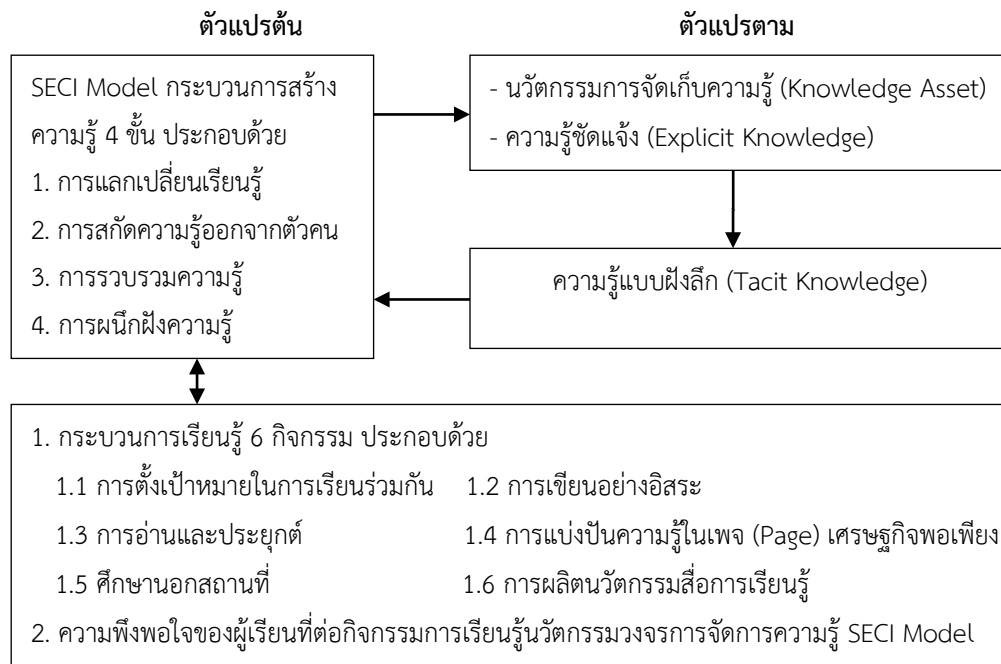
ทำนุบำรุง เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติและศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของคนในท้องถิ่น (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2558, น. 1) ดังนั้นคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่รู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันนำไปสู่การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง การรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย พึ่งพาตนเองได้บนฐานภูมิปัญญาไทย พร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ตลอดจนพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับหน้าที่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จากความสำคัญดังกล่าว เพื่อสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมการสอนอีกรูปแบบหนึ่งให้กับนักศึกษา ผู้วิจัยจึงบูรณาการศาสตร์การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เข้ากับการสอนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้นำกระบวนการสร้างความรู้ 4 ขั้น ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) 2) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) 3) การรวบรวมความรู้ (Combination) และ 4) การผนึกฝังความรู้ (Internalization) เรียกว่า “SECI” ของ Nonaka & Takeuchi (1995, p. 58) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติมารวบรวมจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) และผลิตนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน และการดำรงชีวิตที่พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ตลอดจนผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาได้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพราะเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายวิชาเลือก) ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

2. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ ๆ ละ 60 นาที โดยในสัปดาห์แรกผู้วิจัย ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอนแก่ผู้เรียนเป็นการวิจัยด้านการสอนที่มีการนำแนวคิดด้านการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ขั้นแรกผู้วิจัยนำกระบวนการสร้างความรู้ SECI Model มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) การตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน (Shared vision) เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และร่วมตั้งเป้าหมายในการเรียนกับเพื่อนในกลุ่ม โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมนี้ในสัปดาห์แรกของการเรียน

2) การเขียนอย่างอิสระ (Free writing) โดยผู้สอนมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้สอนจะร่วมทำกิจกรรมเขียนเรื่องการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา เอกชน ภาครัฐ บุคคลที่ประสบความสำเร็จที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต จากนั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมแบ่งปันโดยการอ่านงานเขียนของตนในชั้นเรียน

3) การอ่านและประยุกต์ (Apply) เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษา และฝึกเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน หลังจากนั้นผู้เรียนที่มีผลงานการเขียนที่ดีจะเขียนเล่าเคล็ดลับของตนเองที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการสกัดความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และผู้เรียนทั้งหมดร่วมกันสรุปเคล็ดลับเพื่อจัดทำเป็นเอกสาร และนำไปใช้ในการเขียนครั้งต่อไป

4) การแบ่งปันความรู้ในเพจ (Page) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนพระบรมราโชวาท/พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมประสบการณ์การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเทคนิคการเรียนรู้ของตนเอง หลังจากนั้นผู้เรียนรวบรวมเทคนิคการเรียนรู้หรือเคล็ดลับการฝึกฝนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ จากข้อมูลที่แบ่งปันในเพจเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเรียบเรียงเป็นเอกสารรวมความรู้ และนำเทคนิคที่ได้ประยุกต์ใช้กับตนเอง

5) ศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้จากสถานที่จริง และเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้นจากประสบการณ์ของวิทยากร จากนั้นผู้เรียนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาดูงานนอกสถานที่มาเรียบเรียงเป็นเอกสารรวมความรู้เพื่อผู้เรียนนำไปใช้ในประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต จัดกิจกรรมในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561 ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ศูนย์เรียนรู้ Smart Farmer) นายสุชล สุขเกษม ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

6) การผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมทั้งชั้นที่ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ จากนั้นผู้เรียนช่วยกันสืบค้นความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์เรียบเรียง และสร้างกิจกรรมฝึกการเขียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งบันทึกผลงานนวัตกรรมดังกล่าวรวบรวมเป็นเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 เขียนสะท้อนความคิดหลังจากทำกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ในแบบบันทึกการเรียนรู้ ขณะเดียวกันผู้วิจัยสังเกตการสอนและเขียนบันทึกในแบบบันทึก การสังเกตการสอนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรม การสอน บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน ตลอดจนปัญหาที่พบระหว่างการสอน

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เรียน 30 คน เกี่ยวกับ ความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนสุดท้าย แจกแบบสอบถามความพึงพอใจเรื่อง การประยุกต์ใช้นวัตกรรม วงจรการจัดการความรู้ SECI Model เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการสอนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.1 แผนการสอนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย ตำรา บทความที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ พอเพียง และทฤษฎีแนวคิด การจัดการเรียนรู้ SECI Model

2) วิเคราะห์แผนการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา สาระการเรียนรู้ตาม มคอ. 3 ของรายวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู้

3) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน ดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการเรียนรู้ที่ 2 การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ในหน่วยงานต่าง ๆ แผนการเรียนรู้ที่ 3 การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา แผนการเรียนรู้ที่ 4 หลักการทรงงาน พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร แผนการเรียนรู้ที่ 5 ศึกษาดูงานนอกสถานที่ แผนการเรียนรู้ที่ 6 การผลิต นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ โดยแต่ละแผนใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ๆ ละ 60 นาที

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการพัฒนา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

6) ปรับปรุง แก้ไขแผนการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการความรู้ แนวคิด SECI Model และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ประพนธ์ ฝาสุกยัต, 2550, น. 22; จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสราวุธ, 2553, น. 50-52; วิทยาลัยดุสิตธานี, 2561; Turban & Volonio, 2004, pp. 104-105) นำข้อมูลที่ได้จากทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม (ณัฐพงศ์ พยัคคิน, 2561; พรชูลี ลังกา, 2551; สิริกร กรมโพธิ์, 2551; Nonaka & Takeuchi, 1995, pp. 60-61)

2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้วัตรกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบ (checklist) คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สาขาวิชา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการประยุกต์ใช้วัตรกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน (rating scale) เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด แบ่งออก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศ จำนวน 1 ข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 กิจกรรม จำนวน 6 ข้อ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 1 ข้อ และด้านความพึงพอใจในภาพรวม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ลักษณะเป็นการเขียนเชิงพรรณนาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประยุกต์ใช้วัตรกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้กรรมการ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาข้อคำถามของแบบสอบถาม ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

4) นำแบบสอบถามส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุง แก้ไข และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 10 คน

5) นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α alpha coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าเท่ากับ 0.95 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง

3.3 แบบการสัมภาษณ์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมความรู้ แนวคิด SECI Model เพื่อออกแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้

1. นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรกับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ศึกษาดูงาน นอกสถานที่ การแบ่งปันความรู้ในเพจเศรษฐกิจพอเพียง การผลิตนวัตกรรม สื่อการเรียนรู้
2. นักศึกษาใช้ประโยชน์จากเอกสารรวมความรู้ได้อย่างไร
3. นักศึกษาคิดว่าบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. นักศึกษาคิดเห็นหรือรู้สึกอย่างไรกับการเรียนการสอนในรายวิชา

2) นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการพัฒนา 3 ท่าน ตรวจสอบประเด็นการสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์ พบว่า ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00

3.4 แบบบันทึกการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาการกิจกรรมการเรียนรู้จากแผนการสอนของรายวิชาทั้ง 6 แผน เพื่อเป็นแนวกำหนดการวางรูปแบบแบบบันทึกหลังสอน

2) ศึกษารูปแบบและวิธีการเขียนแบบบันทึกหลังสอน เพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบบันทึกหลังสอนของผู้วิจัย

3) เขียนแบบบันทึกหลังสอนโดยมีคำชี้แจง และถ้อยคำการบันทึก

4) นำแบบบันทึกการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบ

5) นำแบบบันทึกการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกันกับแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

3.5 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จากแผนการสอนของรายวิชาทั้ง 6 แผน ที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบสังเกต ขั้นตอนการสังเกต พฤติกรรมที่จะสังเกต เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตและผู้ที่สังเกต

2) ศึกษาแนวการสร้างแบบสังเกตเกี่ยวกับขอบข่าย วิธีสร้างการดำเนินการ มาปรับสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้วิจัย

3) เขียนแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีโครงสร้าง

4) นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสมของรูปแบบ เนื้อหา และภาษาที่ใช้ พบว่า ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00

5) นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่ได้รับการปรับปรุงมาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลการปฏิบัติจริงในภาคสนาม กับกลุ่มเป้าหมาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 แผน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตาม นวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 กิจกรรม คือ 1) การตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน และ 2) การเขียนอย่างอิสระ โดยผู้สอนมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวบรวม ข้อมูลจากเครื่องมือแผนการสอน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์

2. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นการสร้างความรู้ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ 3 กิจกรรม คือ 1) การอ่าน และเขียนประยุกต์เกี่ยวกับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงชีวิตประจำวันของ นักศึกษา 2) การแบ่งปันความรู้ในเพจเศรษฐกิจ และ 3) การผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ โดยรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือแผนการสอน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์

3. กระบวนการสร้างความรู้ขึ้นการรวมความรู้ (Combination) ขั้นตอนการรวมความรู้เป็นขั้นตอนของการนำความรู้ชัดแจ้งมาบันทึกและจัดหมวดหมู่ ในการเรียนวิชา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ ผู้เรียนได้ผ่านขั้นตอนการรวมความรู้จากการทำ กิจกรรม 4 ประเภท คือ 1) การรวมความรู้จากการอ่านและประยุกต์ 2) การรวมความรู้จากการเขียนเพลงเศรษฐกิจพอเพียง 3) การรวมความรู้จากการศึกษาดูงานนอกสถานที่ และ 4) การรวมความรู้จากการผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เครื่องมือแผนการสอน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์

4. กระบวนการสร้างความรู้ขึ้นการนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) ขั้นตอนการนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติเป็นกระบวนการเปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งเป็นทักษะหรือ ความสามารถของผู้เรียนและกลายเป็นความรู้ฝังลึกในตัวผู้เรียนต่อไป เก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือแผนการสอน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาสรุป เรียบเรียง จัดหมวดหมู่ บรรยาย ตรวจสอบความถูกต้องก่อนจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

5.1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นคำถาม ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลของนวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model

ผลของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำให้นักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยผ่าน การทำกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization)

ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในด้านการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้หลากหลาย ได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน ฝึกความกล้าแสดงออกทางความคิด และได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นความรู้ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization)

จากการสังเกตกิจกรรมการสกัดความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง ทำให้ผู้เรียนได้สะท้อนความรู้ที่มีอยู่ภายในตนเองออกมาด้วยวิธีการพูด หรือเขียนเล่าสู่กันฟัง นอกจากเป็นประโยชน์ต่อตนเองในเรื่องของการทบทวนความรู้ที่มีอยู่แล้วยังเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่ได้รับฟังหรือได้อ่าน นับเป็นการสร้าง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” สำหรับผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกันที่จะได้มีโอกาสมาพูดคุย แบ่งปัน และต่อยอดความรู้กัน

3. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นการรวมความรู้ (Combination)

จากการทำกิจกรรมนี้ ผู้เรียนได้มีโอกาสรวบรวมความรู้ชัดแจ้งและจัดเรียบเรียงทั้งในรูปแบบเอกสารรวมความรู้ ซึ่งการทำกิจกรรมทั้งหมดเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดสังเคราะห์ จัดหมวดหมู่และเรียบเรียงข้อมูล เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) ที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อไปได้

4. กระบวนการสร้างความรู้ขั้นการนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization)

จากการทำกิจกรรมการนำความรู้ชัดแจ้งไปปฏิบัตินี้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติสร้างผลงานนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งได้นำความรู้จากเอกสารรวมความรู้ไปใช้จริง

กระบวนการสร้างความรู้ทั้ง 4 ขั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้การสอบถาม พูดคุย และแบบสังเกต สังเกตแบบมีส่วนร่วม เรื่องการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในกลุ่มทำงาน การตอบคำถาม การยอมรับความกระตือรือร้น การให้ความช่วยเหลือกัน ความตั้งใจทำงาน ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในกระบวนการที่ 4 หัวข้อ กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของชุมชนที่มีต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันในเขตพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ในชุมชนเขตพระนครศรีอยุธยา เพื่อสัมภาษณ์บุคคลในชุมชน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม และคณะ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model

ผู้สอนแจกแบบสอบถามความพึงพอใจแก่นักศึกษา จำนวน 30 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 30 ชุด (ร้อยละ 100) สรุปผล ดังต่อไปนี้

ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมวงจรการจัดการความรู้ SECI Model ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านบรรยากาศ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu=4.25$, $\sigma=0.56$) ด้านกิจกรรมผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu=4.38$, $\sigma=0.59$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu=4.27$, $\sigma=0.68$) ด้านภาพรวม ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu=4.33$, $\sigma=0.55$) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและร้อยละความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมวงจร การจัดการความรู้ SECI Model สรุปภาพรวมความพึงพอใจทุกด้าน

รายการความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	μ	σ	การแปลผล
1. ด้านบรรยากาศ	4.25	0.56	มาก
2. ด้านกิจกรรม	4.38	0.59	มาก
กิจกรรมที่ 1 การตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน	4.30	0.65	มาก
กิจกรรมที่ 2 การเขียนอย่างอิสระ	4.28	0.63	มาก
กิจกรรมที่ 3 การอ่านและประยุกต์	4.31	0.60	มาก
กิจกรรมที่ 4 การแบ่งปันความรู้ในเพจเฟซบุ๊กกิจพอเพียง	4.81	0.40	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 5 ศึกษาเอกสารนอกสถานที่	4.38	0.60	มาก
กิจกรรมที่ 6 การผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้	4.21	0.65	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.27	0.68	มาก
4. ด้านภาพรวม	4.33	0.55	มาก

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผ่าน SECI Model คือ การเปลี่ยนกลับขององค์ความรู้ คือเปลี่ยนจากความรู้ฝังลึก ไปเป็นความรู้แจ้งชัด และกลับไปสู่ลักษณะของความรู้ฝังลึกอีกครั้ง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ 6 กิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า SECI Model เน้นความสัมพันธ์และการหลอมรวมความรู้ฝังลึกกับความรู้ชัดแจ้งใน 4 กระบวนการ เพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นวัฏจักร เริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) การรวบรวมความรู้ (Combination) และการผนึกฝังความรู้ (Internalization) และวนกลับมาเริ่มต้นทำซ้ำที่กระบวนการแรก เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชูลี ลังกา (2551) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้โปรแกรมการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาลโดยใช้รูปแบบ SECI ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความรู้เรื่องการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาลสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย SECI Model ประกอบด้วย

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในด้านการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้หลากหลาย ได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกัน ได้ฝึกความกล้าแสดงออกทางความคิดและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นและได้แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของศุภกร แสนสุข (2561) กล่าวถึง เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยปรึกษาและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ช่วยเหลือกันและกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของโนทาเก และทาเคชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995) ที่ได้อธิบายโมเดลของการจัดการความรู้ SECI สามารถสังเคราะห์หรือหลอมรวมความรู้ที่ฝังลึกยกระดับขึ้นไปเป็นความรู้ที่สูงขึ้น ในขั้นที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Socialization) เป็นจุดเริ่มต้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อคิดเห็นระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานความสนใจที่สอดคล้องกัน

2. การสร้างความรู้ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้สะท้อนความรู้ที่มีอยู่ภายในตนเองออกมาด้วยการพูด เขียนเล่าสู่กันฟัง เช่น การอ่าน และการประยุกต์ และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ โดยเฉพาะกิจกรรมการแบ่งปันความรู้ในเพจเฟซบุ๊กของเพียงที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นได้และผู้เรียนสามารถบันทึกความรู้ที่อยู่ในตัวเอง สามารถอ่านงานของเพื่อนได้ตลอดเวลา เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน ผู้เรียนจึงมีความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ (2561) พบว่า ระบบการสร้างความรู้แบบ SECI model ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มทดลองคะแนนสอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับแนวคิดของโนทาเกะและทาเคชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995) กล่าวว่า การสร้างความรู้ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) เป็นกระบวนการเชื่อมต่อระหว่างความรู้โดยนัยกับความรู้ชัดแจ้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้โดยนัยให้เป็นความรู้ชัดแจ้งนั้น ตัวองค์ความรู้จะเกิดการตกผลึก ซึ่งสามารถแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นได้ และนับเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ใหม่

3. การรวมความรู้ (Combination) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนนำความรู้ชัดแจ้งมาบันทึก และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมเหล่านี้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนได้มีโอกาสรวบรวมความรู้ชัดแจ้งและจัดเรียงเรียงในรูปแบบเอกสารรวมความรู้ ซึ่งการทำกิจกรรมทั้งหมดเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดสังเคราะห์ จัดหมวดหมู่และเรียงเรียงข้อมูล เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการจัดทำเป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) ที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อไปได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของโนทาเกะและทาเคชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995) ได้อธิบายโมเดลของการจัดการความรู้ SECI ที่สามารถสังเคราะห์หรือหลอมรวมความรู้ที่ฝังลึกยกระดับขึ้นไปเป็นความรู้ที่สูงขึ้น ลึกยิ่งขึ้น

4. การนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งเป็นทักษะหรือความสามารถของผู้เรียนและกลายเป็นความรู้ฝังลึกในตัวผู้เรียนต่อไป การจัดการความรู้เป็นการนำความรู้ฝังลึกภายในตัวบุคคลและจากแหล่งความรู้ชัดแจ้งต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ มาผ่านกระบวนการสร้างความรู้โดยเริ่มจาก

การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จากนั้นรวบรวมและประมวลข้อมูลเหล่านี้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ จัดเรียบเรียงข้อมูล บันทึกและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อนำความรู้ ชัดแจ้งที่ได้ไปปฏิบัติหรือไปสร้างเป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ความรู้ชัดแจ้งจากการปฏิบัติถูกเปลี่ยนเป็นความรู้ฝังลึกในตัวบุคคลต่อไป และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการนำความรู้ชัดแจ้งไปปฏิบัติเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรงเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งเป็นความรู้ฝังลึกของตนเองต่อไป ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการสร้างความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโนทาเกและทาเคชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995) ได้อธิบายโมเดลของการจัดการความรู้ SECI ที่สามารถสังเคราะห์หรือหลอมรวมความรู้ที่ฝังลึกยกระดับขึ้นเป็นความรู้ที่สูงขึ้น ลึกยิ่งขึ้นในขั้นการนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) เป็นผลของการเชื่อมโยงแล้วนำความรู้มาปฏิบัติเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้หรือเป็นการสร้างนวัตกรรม ก่อให้เกิดเป็นความรู้และประสบการณ์ฝังในตัวบุคคลกลายเป็นความรู้ฝังลึกเพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดหมุนเวียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

1.1 มีกิจกรรมการตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกันโดยอาจเริ่มให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตน รวมถึงวิธีการที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขให้ดีขึ้น ทั้งนี้สิ่งสำคัญผู้สอนควรทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้ชัดเจนว่า เป้าหมายในการเรียนคือเพื่อพัฒนาตนเอง

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแบ่งปันความรู้ของตนเองให้กับผู้อื่นทั้งในและนอกชั้นเรียน กล่าวคือ มีการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of learners) ที่ผู้เรียนสามารถมาแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลได้

1.3 การวิจัยมีลักษณะองค์ความรู้ที่สามารถสืบสานเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติการดำเนินชีวิต ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับความรู้จากบุคคลต้นแบบที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จากหลาย ๆ แหล่งบุคคล ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจะมีลักษณะเป็นวงรอบขององค์ความรู้ตามแนวคิด SECI Model ซึ่งจะก่อให้เกิดการยอมรับและต่อยอดองค์ความรู้อย่างยิ่งยวด

2. ด้านการพัฒนาผู้สอน

2.1 การจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ในกลุ่มผู้สอนแต่ละรายวิชาในสถานศึกษาเดียวกันหรือระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เกิดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.2 จัดให้มีมุมแบ่งปันความรู้ (KM Sharing Corner) ในบรรยากาศเป็นกันเอง เพื่อเป็นเวทีสำหรับผู้สอนในการแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เกี่ยวกับความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ด้านการสอนเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรให้มีการวิจัยการนำนวัตกรรมการสอนเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ SECI Model ไปใช้กับการสอนวิชาอื่น ๆ และระดับชั้นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

รายการอ้างอิง

คหาฐ แก้วบรรจง. (2561). **การจัดการความรู้**. น่าน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2553). “ตามรอยพ่อ : ชีวิตพอเพียง.” ใน **เศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้ : จากงานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน**. ภารกิจโครงการและประสานงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.). 14. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

ณัฐพงศ์ พยัคคิน. (2561). **การประยุกต์ใช้โมเดลเอสอีซีไอในการจัดการองค์ความรู้เรื่องไวรัสคอมพิวเตอร์**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนเรศวร. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2561. เข้าถึงจาก http://dcms.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=94&RecId=2105&obj_id=15787&showmenu=no&useri

ประพนธ์ ฝาสุกยัต. (2550). **การจัดการความรู้ที่ขับเคลื่อน LO**. กรุงเทพฯ: ไยไหมศรีเอทีพี กรุ๊ป.

- พรชูลี ลังกา. (2551). ผลของการใช้โปรแกรมการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการ
สร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาลโดยใช้รูปแบบ SECI. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2561. เข้าถึงจาก
http://dcms.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=90&RecId=10914&obj_id=20652&showmenu=no&userid=0
- ภาณุพงศ์ บุญรัมย์. (2561). การพัฒนาระบบการสร้างความรู้แบบ SECI Model
บนสภาพแวดล้อม แบบ U-Learning. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2561.
เข้าถึงจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jitubru/article/view/106850/84564>
- วิทยาลัยดุสิตธานี. (2561). คู่มือการจัดการความรู้. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2561.
เข้าถึงจาก http://www.dtc.ac.th/2016/images/stories/KM/KM_manual_full.pdf
- ศุภกร แสนสุข. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน
ตรีโกณมิติของนักเรียนระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 คณะช่าง
อุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีชลบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบกระตมสมอง.
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2561. เข้าถึงจาก http://pvca-ri.com/myfile/090116170037_1.pdf
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2558). แผนปฏิบัติการกลยุทธ์การพัฒนาศาสนาบัณฑิต
พัฒนศิลป์ พ.ศ. 2558-2562. นครปฐม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สรารุณี พันธุ์รงค์. (2562). แนวทางการจัดการความรู้ที่ได้มาตรฐานระดับสากล.
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงจาก <https://nstda.or.th/th/nstda-knowledge/knowledge-management/12623-km-talk>
- สิริกร กรมโพธิ์. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้ระบบการจัดการความรู้สำหรับ
การเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบโปรแกรมประยุกต์บนเว็บ. นครราชสีมา :
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2561). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561. เข้าถึงจาก http://www.qa.kmutnb.ac.th/upload_files/pakadout/Orther/Edu_law42_v245.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2562 เข้าถึงจาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/article_file_20160922162840.pdf
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. (2562). **คู่มือการจัดการความรู้ของชุมชน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงจาก <https://korat.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/22/2017/07/คู่มือการจัดการความรู้ของชุมชน.pdf>
- Appuhami, B. R. (2007). The impact of intellectual capital on investors' capital gains on shares: an empirical investigation of Thai banking, finance and insurance sector. **International Management Review**, 3(2), 14-25.
- Bixler, C. H. (2000). **Creating a dynamic knowledge management maturity continuum for increased enterprise performance and innovation**. Dortal Dissertation, Engineering Management and system Engineering, The George Washing University, DC.
- Malhotra, J. (2018). **Why knowledge management systems fail? Enablers and constraints of knowledge management in human enterprises**. Brint Institute. [Online]. Retrieved 27 February 2018. from <http://www.brint.com/press>
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). **The knowledge creating company: How Japanese Companies create the dynamics of innovation**. New York: Oxford University Press.
- Turban, E., & Volonio, L. (2004). **Information technology for management** (7th Edition) . Asia: John Wiley Sons (Asia) Pte Ltd.